

Pametno selo

Strategija pametnog sela
Općine Žminj

Naručitelj
Općina Žminj

Autor
Sagosde d.o.o.

SADRŽAJ

UVOD	3
METODOLOŠKI OKVIR	5
ŠTO JE PAMETNO SELO?	5
ŠTO JE SELO?	6
JE LI BROJ STANOVNIKA DETERMINIRAJUĆI ČIMBENIK?	6
ODREĐUJE LI SE SELO PREMA ZEMLJOPISNIM OBILJEŽJIMA?	6
ŠTO JE TO “PAMETNO”?	6
ŠTO JE TO STRATEGIJA PAMETNOG SELA?	6
KOJE SU KOMPONENTE STRATEGIJE PAMETNOG SELA?	7
KAKO OSMISLITI STRATEGIJU PAMETNOG SELA?	7
KAKO FINANCIRATI PROVEDBU STRATEGIJE PAMETNOG SELA?	7
KOJI JE METODOLOŠKI PRISTUP IZRADE STRATEGIJE PAMETNOG SELA?	8
ŠTO JE TO PAMETNO RJEŠENJE?	9
KAKO OSMISLITI PAMETNO RJEŠENJE?	9
NA KOJI NAČIN PRONAĆI ODGOVARAJUĆA PAMETNA RJEŠENJA?	9
ŠTO SE ŽELI POSTIĆI STRATEGIJOM PAMETNOG SELA?	10
KOJI SU KORACI IZRADE STRATEGIJE PAMETNOG SELA?	10
PAMETNO SELO ŽMINJ	11
KONTEKST	11
MAPIRANJE DIONIKA	13
PRIORITETI RAZVOJA	16
FOKUS (CILJANA SKUPINA) 1: DJECA I SOCIJALNO ISKLJUČENE SKUPINE STANOVNIŠTVA	17
FOKUS (CILJANA SKUPINA) 2: PODUZETNICI	22
FOKUS (CILJANA SKUPINA) 3: LOKALNO STANOVNIŠTVO	25
SMJERNICE ZA IMPLEMENTACIJU I EVALUACIJU NAPRETKA	31
UMJESTO ZAKLJUČKA	32

UVOD

Strategija pametnog sela općine Žminj odnosno Strategija “pametne ruralne zajednice općine Žminj” (dalje u tekstu: Strategija) predstavlja strateški plan razvoja ruralnih prostora općine usmjeren na primjenu novih tehnologija i digitalnu transformaciju s osnovnom idejom unaprjeđenja kvalitete života njenih stanovnika te unaprjeđenje gospodarskih i društvenih uvjeta. Strategijom se daje presjek planiranog putovanja kojim se krenulo sa namjerom da selo postane pametno selo.

Koncept “pametnih sela” je relativno nova ideja zajednički kreirana na razini Europske unije (dalje u tekstu: EU) putem EU mjera za pametna sela koje je provela Europska komisija u 2017. godini na inicijativu Europskog parlamenta. U tom razdoblju je pokrenuta i tematska radna skupina za pametna sela od strane Kontaktne točke Europske mreže za ruralni razvoj (engl. European Network for Rural Development) kako bi se olakšala suradnja među dionicima po pitanju razvoja i implementacije spomenutog koncepta. Iako je koncept “pametnih sela” prepoznat od strane članica EU te predstavlja jednu od strateških razvojnih inicijativa, do danas nije dana njegova općeprihvaćena definicija. Unatoč različitim poimanja tog pristupa između zemalja članica ipak se mogu izdvojiti neka zajednička obilježja. To su usmjerenost pametnih sela na inovativne pristupe, primjenu i integraciju tehnoloških rješenja, pozitivan doprinos klimatskim izazovima te povećanje kvalitete života.

Nastavno na spomenute EU inicijative iz 2017. godine pokrenut je i projekt naziva “Smart Rural 21” u okviru kojeg je izrađen “Vodič kako postati pametno selo” kojeg su autori konzultirali u izradi ove Strategije. Isto tako konzultirani su i drugi relevantni strateški dokumenti kao i smjernice za njihovu izradu čime se stekao dojam kako i dalje u izradi strateških dokumenata dominira pristup u kojem se kvaliteta strateškog dokumenta mjeri brojem stranica ili količinom istiskanog papira. Usmjerenost strateških dokumenata na povijesno stanje, koje često seže unatrag i nekoliko stotina ili tisuću godina, kreira paradoks strateškog planiranja stavljajući njihovo težište na povijest umjesto na budućnost. Strateški dokumenti neinspirativno, gotovo bojažljivo definiraju željenu promjenu u budućnosti u formi općenitih vizija. Budućnosti se pristupa skromno u formi projektnih ideja koji su najčešće koncipirane zapravo kao popis želja čija kreacija nije vođena logikom i realnim potrebama lokalne zajednice. Na taj način se ne kreiraju pretpostavke za dalekosežni i pozitivan utjecaj na kvalitetu života i negativne demografske trendove s kojima su osobito suočene ruralne sredine. Manjkavost strateških dokumenata je i zanemarivanje koncepta pametnih sela. On se skoro uopće ne obrađuje, a ako kojim slučajem postoji onda je limitiran na projekte komunalne i prometne infrastrukture.

Za otkloniti sve navedene nedostatke važno je prije svega promijeniti pristup strateškom planiranju. Imperativ je strategije učiniti “pametnima”. U tom procesu, za početak je potrebno napraviti odmak od pristupa koji je kreiran prije deset ili dvadeset godina te utrti put za izradu

strateških dokumenata koji trebaju biti jasni, koncizni, a nadasve fokusirani, usmjereni na budućnost i "otvoreni". Ovo potonje je osobito važno u današnjem socio-ekonomskom okruženju. Ubrzani razvoj tehnologije, poput ChatGPT-a i različitih digitalnih platformi, intenzivno i dubinski mijenjaju svakodnevnicu te je stoga važno da svaki strateški dokument mora biti otvoren za promjene sukladno aktualnostima i trendovima. Stanovnicima ruralnog prostora se kroz strateški proces mora dati prilika predlaganja novih rješenja i tehnologija koja će njihovu budućnost učiniti digitalno naprednijom.

Navedene ideje su bile okosnica u izradi ove Strategije. Ona je pisana kratko, sažeto, koncizno s osnovnom idejom da duljina teksta ne odražava njenu pamet. Upravo obrnuto. Njen jasan i koncizan pristup oslikavanju njenu "pamet", "otvorenost" i provedivost.

Dodatna načela koja su se slijedila u procesu izrade ovog dokumenta su participativnost i orijentacija na tehnologiju. U izradu dokumenta su po prvi put bila uključena i djeca kao ključan dionik u oblikovanju budućnosti lokalne zajednice. Putem stručno vođenih radionica imali su priliku dati svoja viđenja o primjeni i korištenju tehnologije i unaprjeđenju javnih usluga. Iako je Strategija usmjerena na primjenu tehnologije u transformaciji sela uzeto je u obzir da jedinica lokalne samouprave nije kreator ni proizvođač tehnoloških rješenja, nego korisnik i pokretač razvoja i promjene.

METODOLOŠKI OKVIR

Što je pametno selo?

Pojam “pametno selo” službeno je formuliran u dokumentima Europske Komisije 2017. godine na inicijativu Europskog parlamenta. Godine 2017. godine i Kontaktna točka Europske komisije za ruralni razvoj pokreće Tematsku radnu skupinu za pametna sela.

Godinu kasnije pokreće se pilot projekt o pametnim eko-socijalnim selima čiji je cilj utvrđivanje dobrih praksi u ovom području.

Kao što je spomenuto i uvodu ovog dokumenta, trenutno nije dana ni usvojena zajednička definicija pametnog sela. Svakoj državi članici EU je ostavljena mogućnost vlastitog definiranja i primjene tog pristupa. U svakom slučaju zajednička ideja i nastojanja svih članica je, kroz razvoj pametnih sela, težiti transformaciji sela ka pametnim, uključivim i otpornim ruralnim sredinama.

Prethodno provedenom analizom stanja utvrđeno je kako u Republici Hrvatskoj (dalje u tekst: RH) sve više jedinica regionalne (područne) samouprave definira metodologiju i sadržaj strategije pametnog sela na lokalnoj razini. Kao razlozi toj inicijativi mogu se prepoznati:

- Tendencija za izbjegavanje postojećeg nereda na tržištu koji je nastao u prethodnoj financijskoj perspektivi kada je putem Mjere 7 Programa ruralnog razvoja omogućeno financiranje planova razvoja jedinica lokalne samouprave. U tim okolnostima na području jedne županije je izrađeno i do 15 neusporedivih strateških dokumenata. Rezultat tog procesa su strateški dokumenti izrađeni na više stotina stranica primjenom potpuno različitih i međusobno neusporedivih pristupa. Njihova neusklađenost je onemogućila prepoznavanje zajedničkih prioriteta te koordinirano planiranje i upravljanje razvojem.
- “pritisak” telekoma u RH da se donesu strategije kojim bi se njihove investicije u širokopojasni Internet učinile isplativima.

U izradi ovog dokumenta polazi se od ideje da su pametna sela “zajednice u ruralnim područjima” koje uviđaju izazove, a ponekad i osmišljavaju pametna rješenja te ih u suradnji sa gospodarskim sektorom realiziraju. Pametna sela su poveznica na lokalne resurse i snage te uključuju što više lokalnih dionika potičući pri tom inovativna rješenja koja omogućavaju digitalne tehnologije.

Iako na prvu izgleda kao jednostavna definicija riječ je o složenom i višedimenzionalnom pristupu koji traži razumijevanje nekoliko različitih pojmova koji se obrazlažu u nastavku.

Što je selo?

Selo ne oslikava realno stanje u ruralnom prostoru, pogotovo u tradicionalnom kontekstu kad se primorska i otočna mjesta niti u žargonu ne nazivaju selima. U ovom slučaju, pojam “selo” je sinonim za sve “ruralne zajednice”.

Je li broj stanovnika determinirajući čimbenik?

Broj stanovnika ne determinira selo te njega mogu tvoriti male zajednice koje imaju od stotinu stanovnika, ali isto tako i veće ruralne sredine koje, sukladno nacionalnoj popisu i statističkoj evidenciji, mogu imati i do desetak tisuća stanovnika.

Određuje li se selo prema zemljopisnim obilježjima?

Praksa je pokazala postojanje podjednakog interesa za primjenu koncepta pametnih sela i u unutrašnjosti i u brdsko-planinskom području kao i priobalnom / otočnom području. Nešto manji interes je zabilježen u pograničnim područjima, posebice u pograničnim područjima vanjskih granica EU.

Što je to “pametno”?

Inovacija je ključno obilježje pametnog sela. Jako je bitno razumjeti da pojam inovacije u svim sredinama nema jednako značenje. Ono što je nekoj sredi uobičajena praksa na drugom području to može biti inovacija. Zato se ovaj dokument radi po modelu “otvorenog pristupa” odnosno kontinuirane mogućnosti nadogradnje i nadopune sukladno novim spoznajama i promjenama na tržištu.

Što je to Strategija pametnog sela?

Strategija pametnog sela daje podlogu za strukturirano i dugoročno razmišljanje o razvoju ruralnih sredina. Preduvjeti za njenu operativnu vrijednost su uvažavanje lokalnih specifičnosti i usmjerenost zajedničkoj viziji.

S obzirom da je riječ o dokumentu koji polazi od pretpostavke intenzivne primjene tehnologije u razvoju ruralnih sredina nije realno očekivati da se takva vrsta strategije radi za razdoblje od pet ili deset godina. Naime, tehnologija se jako brzo mijenja i intenzivno prodire u sve aspekte života. Slikovito promatrajući djeca koja danas idu u drugi razred osnovne škole će do kraja razdoblja isteka desetogodišnje strategije biti na kraju srednjoškolskog obrazovanja i već na pragu punoljetnosti. Ukoliko danas kreatori Strategije pametnog sela ne kreiraju zajednicu koja je inspirativna za život i rad, djeca će otići. Zato Strategija pametnog sela nije fokusirana na povijest nego budućnost, a proces njene izrade započinje s radionicom u kojoj sudjeluju i djeca.

Strategija pametnog sela ima osnovnu dodanu vrijednost povezivanja postojećih pozitivnih točkastih projekata i novih ideja i projekata u jednu dosljednu strategiju na korist međusobnom razumijevanju dionika u zajednici.

Koje su komponente Strategije pametnog sela?

Optimalna Strategija pametnog sela počiva na dvije osnovne komponente – digitalnoj i socijalnoj. Kao što je uvodno spomenuto digitalizacija je samo alat strateškog promišljanja, ne i njegova svrha. Iz takvog stajališta nameće se sljedeće pitanje: *“Znači li to da digitalno nije ujedno i pametno?”*. Odgovor je: *“Da!”* Digitalizaciju treba promatrati isključivo kao alat u izradi Strategije, a ne kao njenu svrhu. Pametna sela koriste digitalne tehnologije da bi kreirale dijelove pametnih rješenja.

Uz digitalnu komponentu Strategiju pametnog sela čini i socijalna komponenta. Ona je jednako značajna kao i digitalna komponenta te je jednako tako i ona usmjerena na inovacije. Poznat je projekt “Socijalne inovacije u marginaliziranim ruralnim područjima” u kojem se socijalna inovacija definira kao “ponovno konfiguriranje socijalnih praksi” kao odgovor na društvene izazove kroz uključanje dionika iz civilnog društva, a sve s idejom društvenog blagostanja.

U ovom kontekstu jasan je primjer uvođenja e-zdravstva i e-skrbi RH. Riječ je o javnim servisima koji imaju snažnu komponentu digitalne inovacije, međutim komponenta socijalne inovacije koja treba omogućiti starijim ljudima koji trebaju i zdravstvo i skrb je skoro pa nikakva. U klasičnom hrvatskom selu u kojem većina stanovnika pripada starijoj dobnoj skupini i kojem je prijeko potrebni liječnik udaljen desetinama kilometara nije realno za očekivati samostalno korištenje e-zdravstva i e-skrbi ili drugih e-građanin servisa od strane potencijalnih korisnika. Dostupnost Interneta i/ili IKT opreme za pristup Internetu su u tim sredinama ograničeni ili nikakvi, kao i znanje lokalnog (pretežito starijeg) stanovništva. Ovakav pristup se stoga ne može smatrati ispravnim procesom razvoja pametnog sela.

Kako osmisлити Strategiju pametnog sela?

Strategija pametnog sela je inovativna strategija. Ona se izrađuje provedbom sljedećih koraka:

- (1) Mapiranje socijalnih kategorija
- (2) Mapiranje gospodarskog potencijala
- (3) Uključivanje dionika
- (4) Izrada mape potrebnih pametnih projekata – strategija.

Kako financirati provedbu Strategije pametnog sela?

Budući je koncept “pametnih sela” novina na razni EU nije još uvijek definiran konkretan izvor posvećen isključivo njegovom financiranju. Premosnica je financiranje iz LEADER programa koji ima namjensku institucionalnu strukturu i alocirana sredstva. Međutim kako se u središtu

“pametnih sela” nalaze “inovativni projekti za programe zajednice” njih je moguće financirati koristeći druge EU izvore financiranja kao i nacionalna i/ili vlastita sredstva. Za financiranje provedbe Strategije pametnih sela nije zanemariva ni suradnja s gospodarskim sektorom koji, zajedno s lokalnom stanovništvom, ima interes za financiranje inovacija i projekata koji mogu podržati razvoj pametnog sela.

Kako nažalost ne postoji izvor sredstava namijenjen isključivo pametnim selima; ne postoji ni jamstvo da će zajednice s izrađenim strategijama imati i osigurana sredstva za njihovu provedbu.

Ipak, važno je napomenuti kako je Zajedničkom poljoprivrednom politikom (dalje u tekstu: ZPP) jasno navedeno da se upravo pametna sela smatraju ključnim alatom za “jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja čiji je cilj moderniziranje poljoprivrede i ruralnih područja poticanjem i razmjenom znanja, inovacija i digitalizacije”.

Koji je metodološki pristup izrade Strategije pametnog sela?

Uvažujući specifičnosti i izazove s kojim se susreće proces pripreme i oblikovanja Strategije pametnog sela u izradi ove Strategije se nije slijedio uobičajeni pristup strateškog planiranja koji se uvriježio u RH te su napravljeni odmaci u nekoliko područja koja su opisana u nastavku.

Prije svega, nastojalo se izbjeći opsežne, općenite i neprimjenjive analize stanja.

Druga značajna promjena je promjena u participativnom pristupu. Po prvi put su u izradi “ozbiljnog” strateškog dokumenta bila uključena i djeca kao važan dionik buduće promjene.

Treće bitno odstupanje od standardnih metodologija je odstupanje od izrade obimnih SWOT analiza.

Kao četvrta bitna promjena je način promatranja demografije. U uvriježenom pristupu strateškog planiranja demografija se smatra socijalnim i sociološkim izazovom. U metodologiji koja se koristila u izradi predmetnog dokumenta, demografija je imperativ, a učinci svih predloženih rješenja na prepoznate izazove su:

- Povratak ponosa zajednice
- Prepoznatljivost zajednice
- Broj radnih mjesta
- Povećanje ekonomskog dostojanstva.

Stav autora ove Strategije je da je najbolja demografska mjera “sigurno i odlično plaćeno radno mjesto”. Ovaj stav je ujedno i glavni korektiv metodologije strateškog planiranja jer je duboko uvjerenje autora da je ekonomsko dostojanstvo zajednice, razvijajući rješenja i projekte koji imaju digitalnu i socijalnu komponentu, zapravo optimalan rezultat strategije.

U pilot projektu koji je se provodio na EU razini, od prepoznatih 13 temeljnih izazova samo 3 izazova su izravno povezana sa gospodarstvom, a svih 13 je demografski. Ostaje potpuno

nejasno, kako su na tako visokim razinama donošenja odluka, zanemarili da su najistaknutiji izazovi ruralnih područja: depopulacija, starenje, iseljavanje mladih, ograničenje obrazovnih usluga i sl. ustvari ekonomski preduvjeti i izazovi i problemi? Istodobno, od 14 ključnih prednosti tih istih zajednica, tek na 14. mjestu je široko pojasni Internet; na 13. mjestu su znanje i stručnost, a u prvih 14 mjesta više od pola ih je usmjereno prema okolini, atraktivnosti, održivosti i sl.

Što je to pametno rješenje?

Jednostavna i opće prihvaćena definicija pametnog rješenja ne postoji. Međutim za njegovo razumijevanje moguće je izdvojiti ključne attribute koji ga definiraju. U prvom redu pametno rješenje mora biti inovativno i inspirativno. Samo takva rješenja mogu doprinijeti ispunjenju ciljeva Strategije pametnog sela. Potom rješenje treba imati digitalnu i socijalnu komponentu na način na koji je prethodno opisano, ali isto tako i komponentu prilagodbe klimatskim promjenama. Zadnje obilježje, a ujedno i najvažnije, je njegova prilagodba i usklađenost s potrebama i specifičnostima zajednice na koju se odnosi.

Ovom Strategijom se želi kreirati baza pametnih rješenja polazeći od potreba sredine za koju se izrađuje, ali i koristeći iskustva drugih zajednica na području EU.

Kako osmisliti pametno rješenje?

Za osmisliti pametno rješenje treba prije svega krenuti od potreba lokalne zajednice. Iako ruralne sredine imaju neka zajednička obilježja koja ih svrstavaju u "sela" ona se međusobno poprilično razlikuju. Idealno rješenje u jednom selu, može biti problem u drugoj sredini. Na prvu promatrajući riječ je o jednostavnoj i logičnoj preporuci, međutim unatoč tome brojne sredine je nažalost ne primjenjuju. Dijalog s lokalnim dionicima i primjena "otvorenog" pristupa razvoju je preduvjet osmišljavanja pametnog rješenja.

Na koji način pronaći odgovarajuća pametna rješenja?

Jedna od preporuka u pronalasku pametnih rješenja, neovisno o izradi ove Strategije, je povezivanje zajednice s drugim sredinama na razini EU s idejom razmjene znanja, iskustava i već razvijenih baza.

Potencijal izvor pametnih rješenja je zasigurno gospodarski sektor koji ima interes i zanimanje za plasman svojih rješenja u ruralne sredine.

Istodobno sve značajnija postoje i inicijativa socijalnih inovacija u kojima zajednice kreiraju inovacije te postaju njeni nositelji, vlasnici i korisnici.

Što se želi postići Strategijom pametnog sela?

U fokusu Strategije pametnog sela nalaze se četiri glavna cilja:

- (1) Snažnija ruralna područja
- (2) Otporna ruralna područja
- (3) Povezana ruralna područja
- (4) Prosperitetna ruralna područja.

Koji su koraci izrade Strategije pametnog sela?

Metodološki pristup primljene u izradi ove Strategije se sastoji od dvije skupine aktivnosti koje su organizirane na sljedeći način:

- (1) Skupina aktivnosti: Izrada Strategije pametnog sela
 - a. Početak rada
 - b. Mapiranje konteksta i dionika
 - c. Uključivanje dionika
 - d. Izrada Strategije
 - e. Strategija pametnog sela
- (2) Skupina aktivnosti: Provedba Strategije pametnog sela
 - a. Planiranje akcija
 - b. Pronalaženje rješenja
 - c. Generiranje radnji
 - d. Financiranje
 - e. Praćenje

Aktivnosti koje pripadaju prvoj skupini su okosnica izrade ovog dokumenta i ujedno predmet ugovora kojeg autor Strategije ima s Naručiteljem. Kako bi se Strategija s papira pretvorila u konkretne aktivnosti potrebno je organizirati i provesti aktivnosti iz druge skupine. Riječ je o složenom procesu implementacije kroz koji se biraju konkretna rješenja i pristupa njihovom financiranju i implementaciji. Pri tome je ponovno važno napomenuti kako treba zadržati “otvorenost” odnosno mogućnost povratka u neku od ranijih faza (npr. mapiranje dionika) kako bi se uvažile novonastale okolnosti u konkretnoj zajednici i/ili njenom okruženju.

PAMETNO SELO ŽMINJ

Kontekst

Kao što je uvodno napomenuto, strateški pristup primijenjen u izradi ovog dokumenta ne počiva na opsežnim analizama povijesnog stanja. Dapače, proces je u cijelosti orijentiran na budućnost i digitalnu i zelenu transformaciju područja na kojeg se Strategija odnosi. Stoga za razliku od uobičajenih strateških planova ovaj dokument daje isključivo najvažnije informacije o području za koji se Strategija izrađuje kako bi se dobio dojam o demografskim, prostornim, gospodarskim i drugim čimbenicima.

Općina Žminj je smještena u središnjem dijelu Istarske županije i administrativno se sastoji od 33 naselja. Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti indeksu razvijenosti (NN 132/2017) općina Žminj pripada u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave. Važno je geoprometno središte sa izravnim pristupom Istarskom ipsilonu te sjecištem većine prometnica unutrašnje Istre. Od većih gradova u Istri općina Žminj je udaljena tek nekoliko kilometara. Ukupna površina općine Žminj iznosi 71,45 km² što iznosi oko 2,5 % sveukupne površine Istarske županije.

Prema službenom popisu stanovništva iz 2021. godine općina Žminj broji 3 360 stanovnika. Promatrajući prethodni popis iz 2011. godine može se učiti kako ni općina Žminj ne odolijeva negativnim demografskim trendovima s kojima se suočava cijena RH. Smanjenje broja stanovnika za 4% u odnosu na prethodni službeni popis dodatno naglašava potrebu kreiranja usluga i sadržaja kojima bi stanovnici na području općine Žminj osigurali kvalitetni i konkretni uvjeti za život i rad.

S obzirom na prostorni položaj općinu Žminj karakterizira kombinacija submediteranske i kontinentalne klime. Ona spada u područje takozvane Crvene Istre koju karakteriziraju plodna zemlja crveno-smeđe boje, tzv. crljenica. Obiluje i prirodnim resursima te je stoga poljoprivredna djelatnost tradicionalno zastupljena na ovom području. Poljoprivredna djelatnost je usmjerena najviše na mediteranske kulture poput vinogradarstva i maslinarstvo.

Prema podacima zadnjeg strateškog razvojnog dokumenta - Plana ukupnog razvoja Općine Žminj za razdoblje 2015. do 2020., općina Žminj ima u potpunosti uspostavljenu vodovodnu, elektroenergetsku i telekomunikacijsku mrežu te se kontinuirano radi na njenom unaprjeđenju i održavanju. Navedeno se financira vlastitim sredstvima Općine, a u novije vrijeme i putem EU fondova. Primarne gospodarske djelatnosti u općini su uslužne djelatnosti, trgovina i ugostiteljstvo. Zastupljen je i prerađivački sektor te se djelomično naslanja na eksploataciju prirodnih resursa. Dio gospodarskih subjekata svoju aktivnost obavlja i u okviru industrijske zone Žminj za koju se tijekom 2023. godine pristupilo proširenju njenih granica kako bi se zadovoljio rastući interes poduzetnika.

S obzirom na zemljopisni položaj i tržišne trendove, općina Žminj nije imuna na turističku potražnju. Prema podacima Turističke zajednice općine Žminj tijekom prve godine nakon lockdowna (2021.) u općini je boravilo 10 152 gosta koji su ostvarili 85 401 noćenje. Gosti u Žminju prosječno borave 8,42 dana. Na području Općine Žminj u ukupnom broju od 265 objekata dominiraju objekti u kategoriji kuća za odmor, a potom su zastupljeni apartmani i sobe.

Iznimna orijentiranost poduzetništvu i niska ovisnost o sektoru turizma činu općinu Žminj izuzetkom u okruženju. Takav odnos prema ovom izuzetno konkurentnom sektoru stvara priliku za diverzifikaciju gospodarstva i razvoj drugih sektora. Umjesto da se oslanja samo na turizam, Žminj može nastaviti ulagati u infrastrukturu i inovacije. Ovakav pristup u konačnici rezultira većom stabilnosti i otpornosti općine na promjene na turističkom tržištu te otvara mogućnosti za održivi, ravnomjeran i pametan razvoj.

Na području Općine Žminj djeluju dječji vrtić i osnovna škola. Razvoju društvenog sektora općine značajno doprinosi izuzetno propulzivan sektor civilnog društva i veliki broj aktivnih udruga.

Strateški pristup razvoju općine Žminj vidljiv je i iz njene uključenosti u procese strateškog planiranja. Osim programa razvoja, koji čini krovni strateški dokument, Općina Žminj je izradila:

- planski dokument za gospodarenje otpadom,
- strateški plan upravljanja kulturno-povijesnom baštinom na području Općine u razdoblju 2016. – 2021. te
- program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

Važno je napomenuti kako je većina konzultiranih strateških dokumenata na razini općine istekla te je iste potrebno ažurirati. Pri tome se sugerira izbjegavati ponovno prepisivanje objektivnih i nepromijenjenih povijesnih činjenica te orijentacija na najvažnije socio-ekonomske pokazatelje i konkretne aktivnosti koje vode pozitivnim promjenama. Također se prije izrade novih strateških dokumenata preporuča napraviti evaluacija ispunjenja planiranih ciljeva i aktivnosti prethodnih strategija i nalaze evaluacije koristiti u izradi u realnom postavljanju ciljeva narednog razdoblja.

Mapiranje dionika

Tijekom izrade Strategije vodilo se računa o uključenju ljudi koji žive i rade u općini Žminj u proces strateškog planiranja. Riječ je o takozvanom participativnom pristupu u okviru kojeg su organizirane radionice i uspostavljen je dijalog s lokalnim dionicima.

Specifičnost pristupa koji se primijenio u izradi ovog dokumenta je uključenost djece u strateško planiranje. Naime, uvriježeno je na radionice strateškog planiranja uključiti poduzetnike, predstavnike javnog i civilnog sektora, ali nažalost ne i djecu. Međutim kako je Strategija pametnih sela orijentirana na budućnost nije moguće zanemariti činjenicu da će se posljedice njenih ciljeva i mjera odraziti na živote djece i kako će upravo oni biti najveći korisnici rezultata Strategije. Osim toga djeca danas su poprilično napredni korisnici tehnologije i svjesni su njene primjene u svakodnevnicima. Stoga je bitno čuti njihovu perspektivu i viziju budućnosti, ali ih i pravovremeno upoznati sa odgovornim pristupom primjene tehnologije.

Pristup koji je primijenjen u ovom procesu prepoznaje dionike prikazane na sljedećoj slici.

SLIKA 1. KLJUČNI DIONICI ZA RAZVOJ I IMPLEMENTACIJU KONCEPTA PAMETNOG SELA

Rad s djecom je u procesu strateškog planiranja i organiziran prije radionica s odraslima. Dana 23. 11. 2022. u Žminju je moderator autora Strategije održao interaktivnu radionicu sa skupinom od dvadesetak osnovnoškolaca od petog do osmog razrada u trajanju od 90 minuta. Primjenom metoda kreativnog razmišljanja i ideacije djeca su kroz timski rad samostalno osmislila nekoliko izuzeto zanimljivih i praktičnih prijedloga transformacije njihove sredine u pametnu. Neki od njihovih primjera su:

- “Car sharing sustav” u okviru kojeg bi se nabavilo električno vozilo namijenjeno transportu lokalnog stanovništva s naglaskom na socijalno isključene skupine poput starijeg stanovništva koje nije mobilno.
- “SOS sustav za javljanje i komunikaciju” za socijalno isključene skupine stanovništva, ponajviše starije osobe, koji bi uz primjenu suvremene telekomunikacijske opreme omogućavao jednostavnu detekciju osobe u opasnosti i signalizirao institucijama potrebu za pomoć.
- “Proizvodnja plavog grožđa” je ideja koja u središtu ima valorizaciju vinogradarske baštine općine Žminj, te koja kroz pilot proizvodnju povezuje lokalne poljoprivrednike

i motivira ih na korištenje modernih tehnologija u proizvodnom procesu (dronovi, roboti, sustavi obrade podataka i dr.).

- Pametno groblje kao sustav online rezervacija i organizacije pokopa, uvida u raspoloživost mjesta, obavijesti o sahrana osobito kao podrška stanovništvu koje živi u inozemstvu i starijem stanovništvu.
- “Niski cvijet” je ideja kojom djeca predlažu izgradnju adrenalinskog parka i ziplinea koji koristi napredne tehnologije, zelenu energiju i dr. ekološka rješenja kako bi se djeci i mladima kroz igru i zabavu približila tehnologija, održivi razvoj i odgovoran pristup okolišu.

Iz prijedloga koje su djeca koja žive u općini Žminj osmislila za potrebe razvoja pametnog sela, moguće je zaključiti kako oni smatraju kako se starijim osobama treba dati posebna pozornost te ujedno vjeruju kako se starijim osobama može unaprijediti kvaliteta života primjenom tehnologije. Njihovi prijedlozi primjerice za car sharing sustav i SOS sustav upućuju na to da djeca vjeruju kako se starije osobe suočavaju sa specifičnim problemima u općini Žminj (npr. niska mobilnost, nepovezanost, slaba komunikacija) i kako im treba dati prioritet u osmišljavanju budućih inicijativa.

Prijedlog za proizvodnju plavog grožđa uz primjenu modernih tehnologija ukazuje kako djeca prepoznaju potencijal inovacija u poljoprivredi. Korištenje dronova, robota i sustava obrade podataka zaista može poboljšati učinkovitost i kvalitetu proizvodnje te dugoročno doprinijeti razvoju lokalnog gospodarstva. Posebno je zanimljivo da su djeca na radionicama pokazala i poduzetnički duh i među svoje ideje uključili i one koje mogu imati utjecaj na gospodarske aktivnosti i zapošljavanje.

Zaključno, prijedlozi djece iz općine Žminj za razvoj pametnog sela ukazuju na njihovu svijest o potrebama starije populacije, socijalno isključenih skupina i mladih te na želju da stvore održivu, inovativnu i povezanu zajednicu. Njihovi prijedlozi naglašavaju važnost socijalne inkluzije, primjene suvremenih tehnologija i podrške lokalnom poduzetništvu. Uključivanje djece u proces planiranja i razvoja je zaista dalo svježije ideje i novu perspektive u procesu strateškog planiranja.

U lipnju 2023. godine u Žminju je organizirana radionica s predstavnicima poduzetnika te je održan sastanak s predstavnicima Općine Žminj. Veliki odaziv poduzetnika na radionici je indikator uspješne suradnje i kontinuiranog dijaloga kojeg ova jedinica lokalne samouprave ima sa gospodarstvenicima. Za razliku od prethodno elaboriranog pristupa uočenog kod djece koji ukazuje na brigu o starijima i socijalno isključenima, ova skupina je motivirana izrekom “na mladima svijet ostaje” te stoga u svojim promišljanjima i bila usmjerena na djecu i mladima. Oni su kroz svoje prijedloge sugerirali da se uz osnovne i obvezne obrazovne programe dostupne kroz vrtiće i škole, dodatno osmisle sadržaji i aktivnosti za razvoj vještina i znanja kod djece. Tako je predloženo da se svi dionici s područja općine Žminj aktiviraju u koncipiranju obrazovnih programa i sadržaja i da podrže različite oblike neformalnog obrazovanja. Poduzetnici su mišljenja kako djecu i mlade treba pravovremeno upoznati s

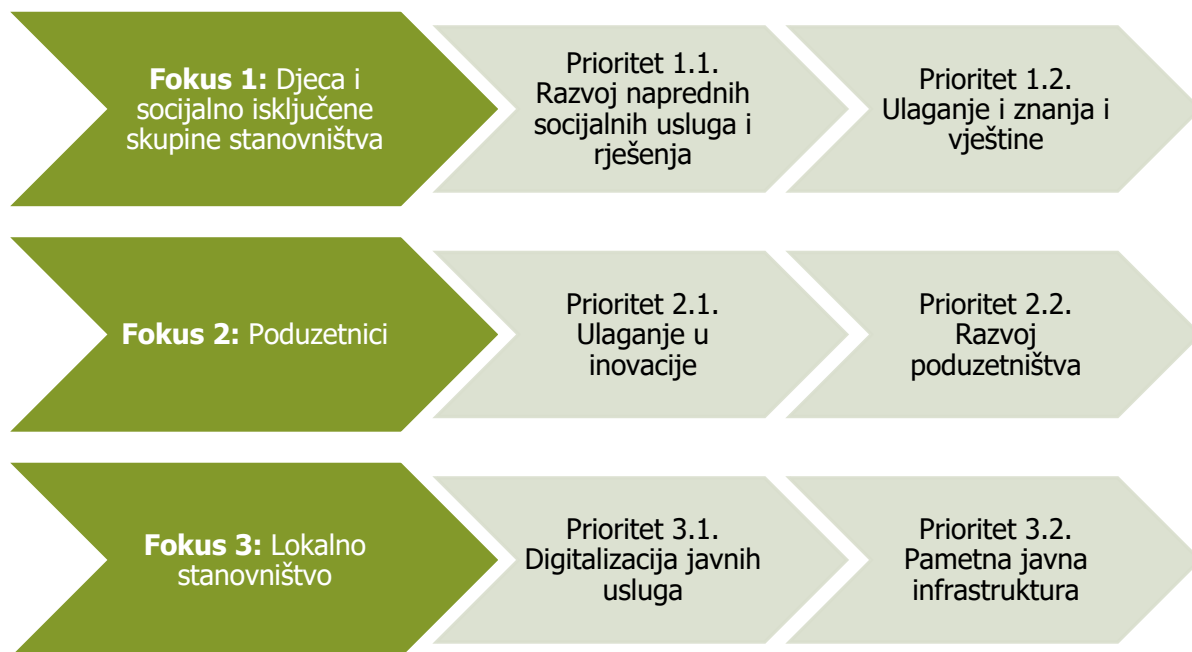
tržištem rada. Stoga je predloženo da se organiziraju zajednički dani otvorenih dana poduzetnika koji djeluju na području općine Žminj. Isto tako poduzetnici smatraju da se treba uspostaviti lokalna burza rada na kojoj bi se mogla ponuditi radna mjesta, pomoći oko prekvalifikacija i obrazovanja, upoznati s profilom dostupnih kandidata i sl. Neki od poduzetnika koji su sudjelovali na radionici su iskazali spremnost sudjelovati na posebno organiziranim sastancima na kojima bi poduzetnici prezentirali nositeljima lokalnih politika svoja rješenja i proizvode koji mogu biti implementirani kroz koncept pametnih sela. Takvi oblici prezentacije i sastanaka bi potom mogli iz općine Žminj postati kao primjer dobre prakse komunikacije poduzetnika i jedinica lokalne samouprave. Želja da se zadrži otvorena komunikacija i razmjena ideja, znanja i resursa je razvidna i kroz prijedlog organiziranja godišnjeg ručka s poduzetnicima. Spomenuta ideja je jednoglasno usvojena od svih sudionika i ujedno prepoznata i kao jedan od alata za nadopune ove Strategije.

Kao najvažnije teme koje su prepoznali poduzetnici mogu se izdvojiti briga o djeci i mladima te nastavak suradnje na relaciji Općine - privatni sektor. Važan zaključak nakon dijaloga s poduzetnicima je povećati ulaganja u razvoj vještina i znanja kod djece i mladih, podržati osmišljavanje dodatnih sadržaja i aktivnosti za razvoj tih vještina izvan osnovnih obrazovnih programa, podržati neformalno obrazovanje i pružiti djeci i mladima priliku da se upoznaju s tržištem rada i stvarnim poslovnim svijetom. Osim toga u svojim promišljanjima poduzetnici naglašavaju važnost otvorene komunikacije i suradnje između poduzetnika i lokalnih vlasti kako bi se potaknuo gospodarski razvoj i primjena inovativnih rješenja u okviru koncepta pametnih sela.

Prioriteti razvoja

Uvažavajući uvodno prezentirani kontekst izrade ove Strategije te prijedloge ključnih dionika izdvojene su tri ciljane skupine (fokusa) prema kojima se usmjeravaju razvoje inicijative te su potom za svaku od njih generirani i razvojni prioriteti.

SLIKA 2. KLJUČNI DIONICI ZA RAZVOJ I IMPLEMENTACIJU KONCEPTA PAMETNOG SELA

Navedeni fokusi i ciljane skupine jasno ukazuju na različite aspekte razvoja pametnog sela u općini Žminj. Kroz projekte koji se predlažu u okviru svakog od prioriteta, Općina će usmjeriti napore na poboljšanje socijalnih usluga, podršku poduzetnicima i razvoj digitalnih usluga i infrastrukture kako bi se postigao cilj pametnog i održivog života za sve njene stanovnike.

U razvoju pametnog sela u općini Žminj, važno je napomenuti da predložena rješenja u nastavku ne moraju isključivo biti nova i nanovo razvijena. Dapače, preporuča se koristiti postojeća i provjerena rješenja koja su dostupna i dokazana na tržištu kada god je to moguće. Takav pristup omogućuje uštedu vremena i resursa jer nema potrebe za razvojem novih sustava od nule. Drugo, već provjerena rješenja imaju dokazanu učinkovitost i pouzdanost, što smanjuje rizik od neuspjeha implementacije.

Isto tako nužno je naglasiti da razvoj pametnog sela nije isključivo fokusiran isključivo na primjenu tehnologije. Iako se tehnologija koristi kao poluga i pomoć, održavanje kontakta, interakcija i dijalog među stanovnicima i dionicima ostaje ključni razvojni mehanizam. Tehnologija se koristi samo kao sredstvo za poboljšanje kvalitete života i pružanje boljih usluga, ali i dalje u prvom planu ostaje potreba za socijalnom interakcijom. Uporaba tehnologija može rezultirati održivim razvojem pametnog sela, pružajući stanovnicima kvalitetne usluge, poboljšanu infrastrukturu i bolji standard života.

Fokus (ciljana skupina) 1: Djeca i socijalno isključene skupine stanovništva

Prva ciljana na koju se usmjerava ova Strategija su djeca i socijalno isključene skupine stanovništva u općini Žminj. Kroz dijalog s dionicima prepoznata je potreba za pružanjem podrške ovoj skupini kako bi im se omogućio kvalitetniji i integrirani život u zajednici. Naglasak je na (a) poboljšanju socijalnih usluga i rješenja te (b) ulaganju u njihovo znanje i vještine.

Prioritet 1.1. Razvoj naprednih socijalnih usluga i rješenja: Ovaj prioritet se usredotočuje na razvoj i implementaciju naprednih socijalnih usluga i rješenja koja će poboljšati kvalitetu života djece i socijalno isključenih skupina stanovništva.

r.b.	Naziv	Opis
1.1.1.	Uspostava sustava dijeljenog eko prijevoza za socijalno isključene skupine stanovništva	<p>Projektom se planira uvesti inovativni sustav dijeljenog prijevoza "on demand" (na zahtjev) koji će omogućiti socijalno isključenim skupinama stanovništva u općini Žminj jednostavnije kretanje. Kroz ovaj projekta bi se nabavilo električno vozilo namijenjeno prijevozu lokalnog stanovništva, posebno usmjereno prema starijim osobama i drugim socijalno isključenim skupinama koje nisu mobilne ili stanuju na udaljenim lokacijama. Korisnici će moći putem pametnih telefona ili primjerice digitalne platformi jednostavno rezervirati prijevozno sredstvo prema svojim potrebama i rasporedu.</p> <p>Uz upotrebu tehnologija poput GPS praćenja i pametnih sustava upravljanja postoji prostor za planiranje raspoloživosti vozila, ali i optimizaciju ruta i povećanje učinkovitost prijevoza, pružajući tako održivo i pristupačno prijevozno rješenje za ovu ciljanu skupinu.</p>
1.1.2.	Pametno groblje	<p>Ovaj projekt su predložila djeca kroz timski rad vođen od strane moderatora. Ideja je primijeniti moderna rješenja za olakšati teške životne situacije poput smrti članova obitelji, prijatelja i drugih bliskih osoba.</p> <p>Uz korištenje tehnologija građanima bi se trebala omogućiti online rezervaciju i organizaciju pokopa, narudžbu cvijeća, a stanovnicima jednostavno i transparentno planiranje sprovoda. Digitalna platforma bi pružala informacije o raspoloživosti grobnih mjesta te obavještavala o terminima sprovoda. Pametno groblje bi također omogućilo učinkovitije upravljanje grobljem kroz automatizaciju administrativnih procesa i poboljšanu komunikaciju s građanima.</p>
1.1.3.	Uspostava SOS sustava podrške socijalno osjetljivim skupinama stanovništva	<p>Cilj ovog projekta je osigurati sigurnost i podršku socijalno osjetljivim skupinama stanovništva u općini Žminj kroz implementaciju suvremenih telekomunikacijskih rješenja. Uspostavio bi se SOS sustav koji će omogućiti jednostavnu detekciju osoba u opasnosti i brzo signaliziranje potrebe za pomoći.</p> <p>Korisnici bi bili opremljeni s pametnim mobilnim uređajima ili drugim nosivim tehnologijama (engl. wearebles) koje bi im omogućilo hitno javljanje u slučaju opasnosti. Sustav bi automatski prepoznao lokaciju korisnika i proslijedio obavijest nadležnim službama za hitne intervencije.</p>

r.b.	Naziv	Opis
		Kroz integraciju s drugim pametnim tehnologijama poput senzora za detekciju pada ili zdravstvenih uređaja za praćenje vitalnih funkcija, sustav bi pružao dodatnu sigurnost socijalno isključenim skupinama.
1.1.4.	Savjet mladih	<p>Strategijom se predlaže aktivacija Savjeta mladih kao društvene platforme koja će omogućiti aktivno sudjelovanje djece i mladih ljudi u razvoju općine Žminj. Savjet bi bio sastavljen od predstavnika djece i mladih iz općine koji bi na ovaj način imali priliku iznositi svoje ideje, prijedloge i probleme te surađivati s lokalnom samoupravom i ostalim dionicima u donošenju odluka i provedbi projekata.</p> <p>Vodeći se načelima pametnih sela, Savjet mladih bi se u svom radu intenzivno naslanjao na upotrebu digitalnih platformi, mreža i alata za suradnju te bi tako komunicirali i surađivali digitalnim putem.</p> <p>Savjet mladih treba promicati inkluzivnost, transparentnost i participativni pristup u donošenju odluka koje se tiču mladih. Ova inicijativa treba poticati aktivno sudjelovanje mladih u lokalnoj zajednici, razvoj njihovih vještina i znanja te stvaranje prostora za izražavanje njihovih potreba i interesa.</p>
1.1.5.	Organizirana dostava potrepština i lijekova za dislocirane skupine stanovništva	<p>Projektom se planira uspostava organizirane dostave potrepština i lijekova za dislocirane skupine stanovništva u općini Žminj kroz upotrebu pametnih rješenja kao što su dronovi ili eko vozila. Ova inovativna logistička rješenja omogućit će brzu i sigurnu dostavu osnovnih potrepština poput hrane, lijekova i drugih životnih potrepština do udaljenih područja ili domova starijih osoba koje nisu u mogućnosti samostalno obavljati nabavke.</p> <p>Upotrebom dronova ili eko vozila (s autonomnim sustavima navigacije), optimizirat će se vrijeme dostave i smanjiti utjecaj na okoliš. Ovo će poboljšati kvalitetu života dislociranih skupina stanovništva, osigurati pristup potrebnim resursima i promicati održivu dostavu.</p>
1.1.6.	Uspostava digitalne ordinacije	<p>Digitalna ordinacija treba osigurati jednostavan pristup medicinskim uslugama putem online platforme ili mobilne aplikacije. Pacijenti će moći zakazivati konzultacije s liječnicima, postavljati pitanja, dobivati e-recepte i drugu potrebnu medicinsku dokumentaciju.</p> <p>Pacijenti bi dugoročno trebali imati i mogućnost praćenja svojeg zdravstvenog stanja putem senzora ili drugih uređaja za praćenje vitalnih funkcija te potom mogućnost slanja tih podataka izravno u digitalnu ordinaciju radi daljnje analize i konzultacija s liječnikom.</p> <p>Kroz upotrebu telemedicine, pacijenti trebaju moći dobiti savjetovanje i dijagnozu putem video konzultacija s medicinskim stručnjacima. Cilj ovog projekta je povećati dostupnost zdravstvenih usluga, smanjiti potrebu za fizičkim dolaskom u ordinaciju te optimizirati vrijeme i resurse. Primjerice, pacijenti s manjim zdravstvenim tegobama mogu dobiti online savjetovanje i preporuke bez potrebe za posjetom ordinaciji, čime se oslobađaju kapaciteti za hitne slučajeve i pacijente s ozbiljnijim zdravstvenim stanjima.</p>

r.b.	Naziv	Opis
		Digitalna ordinacija će pružiti siguran, praktičan i efikasan način pružanja zdravstvenih usluga, promovirajući zdravstvenu dostupnost i koristeći tehnologiju za unaprjeđenje kvalitete skrbi o pacijentima.
1.1.7.	Pametni centar za socijalne usluge i podršku	<p>Ovaj prijedlog se fokusira na razvoj inovativnog centra koji koristi pametne tehnologije za pružanje socijalnih usluga i podrške.</p> <p>Kroz projekt bi se uveo sustav za praćenje i upravljanje socijalnim uslugama putem mobilnih aplikacija, omogućavajući korisnicima da zakažu i upravljaju svojim terminima, pristupaju relevantnim informacijama i koriste online alate za komunikaciju s pružateljima usluga. Primjerice, korisnici bi mogli koristiti aplikaciju za konzultacije s terapeutima, prijavu za korištenje pojedinih programa i sl.</p>
1.1.8.	Mreža podrške i volontiranja	<p>Ovaj projekt bi se fokusirao na razvoj digitalne mreže koja bi povezivala potencijalne volontere, stručnjake i druge resurse kojima lokalno stanovništvo raspolaže, a može poslužiti za pružanje pomoći socijalno isključenim osobama. Mreža bi funkcionirala kao "burza" znanja, termina, resursa i ostalih raspoloživih resursa. Na primjer, socijalno isključene osobe bi imale pristup mreži putem mobilnih aplikacija ili online platformi, te bi mogle pronaći volontere koji su spremni pružiti podršku u raznim područjima kao što su pravne usluge, obrazovanje, zdravstvena skrb, kućna pomoć i druge potrebe.</p> <p>Osim toga, mreža bi omogućila korisnicima da pronađu dostupne termine za sastanke, informacije o slobodnim resursima i druge relevantne informacije koje bi im pomogle u poboljšanju kvalitete života. Mreža bi služila kao nadopuna djelovanju prethodno opisane ideje usmjerene na pružanje socijalnih usluga.</p>

Prioritet 1.2. Ulaganje i znanja i vještine: Drugi prioritet naglašava važnost ulaganja u znanja i vještine, cjeloživotnog učenja te osmišljavanja programa za unaprjeđenje kvalitete života djece i socijalno isključenih skupina stanovništva. Projektne ideje u okviru ovog prioriteta su:

r.b.	Naziv	Opis
1.2.1.	Dani otvorenih vrata poduzeća iz Žminja	<p>Ovaj projekt su predložili lokalni poduzetnici s idejom povećane interakcije na tržištu rada i jačanja vještina kod mladih.</p> <p>Organizacijom dana otvorenih vrata omogućilo bi se djeci i mladima da se upoznaju s različitim industrijama i područjima rada zastupljenima na području općine Žminj. Tijekom ovih događanja, poduzeća bi predstavila svoje inovativne tehnologije, proizvode i usluge. Djeca bi imala priliku vidjeti primjere primjene tehnologije u stvarnom okruženju, sudjelovati u radionicama i postavljati pitanja stručnjacima iz različitih područja.</p>
1.2.2.	Lokalna burza rada	<p>I ova ideja je rezultata radionice i dijaloga s poduzetnicima te je usmjerena na rješenje kontinuiranog problema pronalaska kompetentnih djelatnika. Uspostavom lokalne burze rada omogućilo bi se povezivanje poslodavaca i potencijalnih radnika na području Žminja.</p>

r.b.	Naziv	Opis
		Platforma bi služila za objavljivanje radnih mjesta, programa prekvalifikacija i drugih obrazovnih programa te pružila informacije o dostupnim kandidatima i njihovim profilima. Koristeći tehnologiju, platforma bi olakšala proces traženja posla i pružila priliku za stjecanje novih vještina putem online tečajeva i edukativnih resursa.
1.2.3.	Organizacija neformalnih programa učenja na lokalnoj razini	<p>Projektom organizacije neformalnih programa učenja na lokalnoj razini stvorile bi se mogućnosti za cjeloživotno učenje i razvoj vještina djece, ali i socijalno isključenih skupina stanovništva (nezaposleni).</p> <p>Koristeći napredne tehnološke alate poput online platformi i mobilnih aplikacija, dostupni bi bili različiti programi i edukacijski sadržaji koji omogućuju učenje i razmjenu znanja.</p> <p>U koncipiranju programa sudjelovali bi i lokalni poduzetnici kako bi stečena znanja bila prilagođena potrebama tržišta rada.</p>
1.2.4.	Suradnja i partnerstvo za modernizaciju kurikuluma	<p>Poduzetnici su tijekom radionica ponovili kako nisu ni oni imuni na jedan od najčešćih problema na tržištu rada, a to je neusklađenost znanja stečenih u formalnom obrazovnom procesu sa tržištem. Stoga su predložili uspostavu formalnog partnerstva koje bi bilo usredotočeno na suradnju između obrazovnih institucija, lokalnih poduzeća i drugih dionika kako bi se modernizirao kurikulum i uskladio s potrebama tržišta rada.</p> <p>Suradnjom s lokalnim poduzećima, moguće je identificirati potrebna znanja i vještine za buduće zapošljavanje te integrirati relevantne sadržaje u obrazovne programe. Primjerice, trebalo bi se u programe uključiti obuku iz područja korištenja tehnologije i naprednih digitalnih vještina.</p>
1.2.5.	Modernizacija digitalne infrastrukture i sadržaja za rad i učenje u obrazovnim ustanovama	<p>Da bi djeca imala digitalne vještine u odrasloj dobi neophodno je da se s tehnologijom upoznaju još u školi pa i ranije. Naravno na odgovoran način koji je prikladan njihovoj dobi. Međutim za to je potrebno opremiti odgojno-obrazovne institucije.</p> <p>Ovaj projekt ima za cilj modernizirati digitalnu infrastrukturu u školama i drugim obrazovnim ustanovama u Žminju. To uključuje poboljšanje pristupa Internetu, opremanje prostora s računalima i drugim tehnološkim alatima te osiguranje relevantnih digitalnih sadržaja za učenje. Ovaj pristup treba omogućiti bolju integraciju tehnologije u nastavne planove i pružiti djeci pravodobnu, prilagođenu i konkurentu priliku za stjecanje digitalnih vještina koje su ključne u današnjem svijetu.</p>
1.2.6.	Edukacija djelatnika u sustavu odgoja i obrazovanja	<p>Opremanje vrtića i škola je besmisleno ukoliko ga ne prati program razvoja "soft" kapaciteta odnosno unaprjeđenja kompetencija djelatnika u sustavu odgoja i obrazovanja. Stoga se predlažu edukacije djelatnika u sustavu odgoja i obrazovanja u Žminju kako bi se osiguralo da nastavnici i drugi stručnjaci imaju potrebna znanja i vještine za primjenu suvremenih tehnologija i inovacija u edukativnom procesu.</p> <p>Kroz seminare, radionice i stručna usavršavanja, djelatnici bi se upoznali s najnovijim pedagoškim praksama, digitalnim alatima i metodama podučavanja. Ovo bi rezultiralo kvalitetnijim i suvremenijim obrazovanjem koje odgovara potrebama djece i tržišta rada u digitalnom dobu.</p>

r.b.	Naziv	Opis
1.2.7.	Mentorstvo mladih	<p>Ovaj projekt ima za cilj razvoj digitalne platforme koja će omogućiti mladima u Žminju da se povežu s iskusnim mentorima putem virtualnih kanala komunikacije.</p> <p>Kroz platformu, mladi bi mogli dobiti mentorstvo i savjetovanje putem video poziva, online radionica i foruma. Primjerice, uspostavom ovog modela rada s mladima oni bi mogli konzultirati mentore o karijeri, profesionalnom razvoju ili akademskim pitanjima.</p> <p>Digitalna platforma bi omogućila pristup mentorstvu i podršku bez obzira na fizičku udaljenost i olakšala povezivanje mladih s relevantnim stručnjacima. Na platformi bi mogli biti uključeni aktivni i uspješni poduzetnici koji djeluju u Žminju, ali i drugi mentori koji bi svoja znanja, rezultate i uspjehe na nacionalnoj ili međunarodnoj razini prezentirali i učinili dostupnima mladima u Žminju.</p> <p>Mentorstvo bi bilo koncipirano na uporabi digitalnih tehnologija kako bi se jačale digitalne vještine, ali bi bilo nadopunjeno i sa fizičkom interakcijom putem radionica, edukacija, programa i sl. kako bi se jačala i socijalna interakcija, uključivost i druge vještine kod mladih.</p>

Fokus (ciljana skupina) 2: Poduzetnici

Ni najnapredniji oblik socijalnih usluga ne bi mogao nadomjestiti gubitak radnog mjesta, ugroženu egzistenciju i nemogućnost stjecanja dohotka. Stoga je za budući razvoj nužno nastaviti poticati poduzetničku klimu i njegovati dijalog uspostavljen s poduzetnicima. Važnost poduzetnika Općina Žminj prepoznaje i kroz ovu Strategiju izdvajajući ih kao posebnu ciljanu skupinu jer se bez poticanja poduzetništva i inovacija koje idu s tim ne može stvoriti prosperitetno okruženje za život i rad. Naglasak projektnih inicijativa je na ulaganju u inovacije i razvoj poduzetništva s ciljem stvaranja novih poslovnih prilika i podrške poduzetnicima.

Prioritet 2.1. Ulaganje u inovacije: Ovaj prioritet naglašava važnost ulaganja u inovacije i podršku poduzetnicima u razvoju novih ideja, tehnologija i proizvoda. Cilj je stvoriti poticajno okruženje za razvoj novih poslovnih modela i tehnoloških rješenja koja se mogu primijeniti ne samo u poduzetništvu nego i u transformaciji prema pametnom selu. Neke od ideja su:

r.b.	Naziv	Opis
2.1.1.	Digitalna tržnica	<p>Projektom digitalne tržnice ideja je implementirati online platformu koja omogućuje lokalnim poduzetnicima da promoviraju i prodaju svoje proizvode i usluge na nacionalnoj i međunarodnoj razini.</p> <p>Ova inovativna platforma koristi napredne tehnologije kao što su organizirani prijevoz i logistika, umjetna inteligencija i analitika podataka kako bi personalizirala korisničko iskustvo i olakšala pronalazak željenih proizvoda.</p> <p>Kupci bi imali mogućnost pregledavanja, uspoređivanja i narudžbe proizvoda putem mobilnih aplikacija ili web stranice, a lokalni proizvođači dodatni kanal distribucije za koji ne moraju osigurati vlastita sredstva za razvoj i uspostavu.</p> <p>Navedeni pristup promiče lokalno poduzetništvo i povezuje poduzetnika s potrošačima.</p>
2.1.2.	Pametni dućan sa lokalnim proizvodima	<p>Pametni dućan predstavlja inovativni koncept prodajnog prostora bez prisutnosti trgovaca i drugog prodajnog osoblja. Opremljen senzorima i tehnologijom za samostalnu kupnju i plaćanje, ova tehnološki napredna trgovina omogućuje kupcima da istraže, odaberu i kupe lokalne proizvode bez fizičke interakcije s osobljem.</p> <p>Primjerice, koristeći pametne vage ili QR kodove, kupci mogu lako skenirati proizvode, provjeriti informacije o njima i obaviti plaćanje putem mobilne aplikacije ili kartičnih sustava plaćanja.</p> <p>U trgovini bi bili dostupni isključivo autentični proizvodi i usluge (npr. turistički programi i sl.) specifični za općinu Žminj i eventualne njene partnerske općine i gradove.</p>
2.1.3.	Pilot projekt pametnog	<p>Koristeći senzore, bežičnu komunikaciju i analitiku podataka, ovaj projekt ima za cilj optimizirati procese poljoprivredne proizvodnje, kao što su navodnjavanje, gnojidba i praćenje stanja usjeva. Kroz suradnju poduzetnika, javnih institucija, organizacija civilnog društva i znanstvene</p>

r.b.	Naziv	Opis
	lokalnog gospodarstva	<p>zajednica osmislilo bi se rješenje prilagođeno kulturama, uvjetima proizvodnje i rada u Žminju.</p> <p>Implementirala bi se tehnologija za praćenje uvjeta rasta, analizu tla, upravljanje resursima i automatizaciju poljoprivrednih operacija. Na ovaj način, lokalno poljoprivredno gospodarstvo bi poboljšalo produktivnost, kvalitetu i održivost poljoprivredne proizvodnje i napravilo iskorak prema pametnom upravljanju.</p>
2.1.4.	Uspostava centra ili inkubatora za razvoj i podršku inovacijama	<p>Centar ili inkubator za razvoj i podršku inovacijama predstavlja kombinaciju digitalnog i fizičkog prostora u kojem se poduzetnici, istraživači i kreativci mogu okupiti, razmjenjivati ideje, surađivati i razvijati inovativne projekte.</p> <p>Ovaj prijedlog je usmjeren na pružanje pristupa infrastrukturi, resursima, mentorstvu i obrazovanju kako bi se potaknula inovacija i poduzetništvo u Žminju. Koristeći napredne tehnologije i alate (npr. 3D printanje, virtualna stvarnost, robotska automatizacija i sl.), centar bi omogućio razvoj novih proizvoda, usluga i tehnologija koje doprinose lokalnom gospodarstvu i transformaciji prema pametnom selu.</p>

Prioritet 2.2. Razvoj poduzetništva: Cilj je potaknuti rast i razvoj poduzetničke zajednice te stvoriti nove poslovne prilike te se stoga ideja u okviru ovog prioriteta odnose na podršku općeg razvoja poduzetništva na lokalnoj razini. To uključuje:

r.b.	Naziv	Opis
2.2.1.	Godišnji ručak s poduzetnicima za podršku razvoja pametnog sela	<p>Ovaj prijedlog je došao izravno od poduzetnika tijekom radionice. On potvrđuje povjerenje i kvalitetu odnosa koja postoji između lokalnih poduzetnika i Općine Žminj te potrebu njegova tog dijaloga u budućnosti.</p> <p>Ideja podrazumijeva organizaciju godišnjeg ručka ili događaja s ciljem okupljanja lokalnih poduzetnika i poticanja razgovora, dijaloga i razmjene ideja vezanih uz razvoj pametnog sela. Na ovom događaju poduzetnici će imati priliku upoznati se s konceptom pametnog sela, tehnološkim rješenjima i inovacijama koje se mogu primijeniti u ruralnom okruženju.</p> <p>Tijekom ručka, organizirat će se prezentacije uspješnih primjera implementacije pametnih rješenja u drugim područjima, kao inspiracija za lokalne poduzetnike. Predstavnici Općine Žminj bi prezentirali napredak u provedbi ove Strategije kao i mogućnosti uključenja lokalnih poduzetnika.</p> <p>Ova inicijativa će pružiti platformu za umrežavanje, dijeljenje iskustava i poticanje suradnje među poduzetnicima s ciljem razvoja novih poslovnih prilika i inovacija.</p>
2.2.2.	Prezentacija (sajam) lokalnih	<p>Ova ideja uključuje organizaciju prezentacije ili sajma lokalnih rješenja za pametno selo na kojem bi se okupili poduzetnici koji razvijaju tehnološka rješenja i inovacije namijenjene ruralnom okruženju. Na sajmu bi se</p>

r.b.	Naziv	Opis
	rješenja za pametna selo	<p>predstavile različite tehnologije, poput pametne poljoprivrede, energetske učinkovitosti, upravljanja otpadom i drugih područja relevantnih za pametno selo. Poduzetnici bi imali priliku demonstrirati svoje proizvode i usluge te uspostaviti kontakte s potencijalnim korisnicima i partnerima, a Općina upoznati nove trendove i tehnologije kojima može podržati implementaciju ove Strategije.</p> <p>Ovaj događaj će potaknuti inovacije, razmjenu ideja i potencijalnu suradnju među poduzetnicima, stvarajući nove poslovne prilike i poticajno okruženje za razvoj pametnog sela. Osim događaja na konkretnoj lokaciji organizirali bi se i virtualni sastanci, obilasci, prezentacije i sl. kao ogledni primjer korištenja tehnologije.</p>
2.2.3.	Uspostava sustava dijeljenja poljoprivredne mehanizacije i sredstava za rad	<p>Ova ideja se odnosi na stvaranje sustava dijeljenja poljoprivredne mehanizacije i sredstava za rad među lokalnim poljoprivrednicima i poduzetnicima. Korištenje zajedničke poljoprivredne opreme (primjerice poput "zajedničkog" traktora kojeg je predložio jedan od sudionika radionice) ili drugih sredstava za rad, može smanjiti troškove i povećati učinkovitost proizvodnje.</p> <p>Kroz implementaciju digitalne platforme ili aplikacije, poduzetnici bi mogli dijeliti informacije o dostupnoj opremi, rezervirati i koristiti je prema potrebama. Ovo bi omogućilo bolje iskorištavanje resursa, smanjenje investicija i poticanje održivosti lokalne ekonomije.</p>
2.2.4.	Edukacijski programi za poduzetnike	<p>Ova ideja se odnosi na razvoj i provedbu edukacijskih programa namijenjenih poduzetnicima. Programi se trebaju fokusirati na razvoj poslovnih vještina, tehnološko znanje, upravljanje inovacijama i poduzetničko promišljanje. Edukacijski programi bi se provodili putem radionica, predavanja, mentorskog rada i online programa.</p> <p>Cilj je pružiti lokalnim poduzetnicima iz Žminja potrebna znanja i alate za uspješno upravljanje poslovanjem, implementaciju inovacija i prilagodbu tehnološkim promjenama. Ovi programi bi doprinijeli jačanju poduzetničke zajednice, potaknuli bi razvoj novih ideja i unaprijedili konkurentnost lokalnih poduzetnika.</p>
2.2.5.	Programi podrške inovativnim poslovnim modelima	<p>Kao odgovor na inovativne prakse u poslovanju, kao što su co-working, digitalni nomadi ili start-up scena, općina Žminj može osmisliti program potpore i poticanja istih. To je moguće kroz osiguranje prostora za zajednički rad, financijske potpore, mentorsku podršku, pristup mrežama i infrastrukturi te edukacijske programe namijenjene poduzetnicima u ovim skupinama.</p> <p>Cilj je stvoriti poticajno okruženje za razvoj inovativnih ideja i novih tehnoloških rješenja, privući poduzetnike iz drugih sredina te potaknuti suradnju između poduzetnika olakšavajući rad na daljinu.</p> <p>Podrška ovom načinu poslovanja će privući mlade talente, potaknuti suradnju i poduzetnički duh te stvarati nove poslovne prilike u pametnom selu budućnosti.</p>

Fokus (ciljana skupina) 3: Lokalno stanovništvo

Ciljana skupina ovog fokusa je cjelokupno lokalno stanovništvo općine Žminj neovisno o starosnoj dobi ili statusu radne aktivnosti. Ovim fokusom se prepoznaje važnost pružanja kvalitetnih javnih usluga i razvoja infrastrukture koja će podržavati potrebe lokalnog stanovništva. Naglasak je stoga na digitalizaciji javnih usluga i razvoju pametne infrastrukture kako bi se poboljšala efikasnost, pristupačnost i kvaliteta usluga za lokalno stanovništvo.

Prioritet 3.1. Digitalizacija javnih usluga: Ovim segmentom Strategije se naglašava važnost digitalizacije javnih usluga radi poboljšanja efikasnosti, pristupačnosti i kvalitete usluga za lokalno stanovništvo. To se odnosi na sljedeće inicijative:

r.b.	Naziv	Opis
3.1.1.	Digitalni sustav predlaganja razvojnih inicijativa od strane građana	<p>Ovim projektom se želi omogućiti lokalnom stanovništvu da aktivno sudjeluje u razvoju pametnog sela Žminj. Ovaj sustav bi bio digitalan te bi omogućio građanima da putem Interneta ili mobilnih aplikacija predlažu svoje ideje i inicijative za poboljšanje lokalne zajednice i implementaciju koncepta pametnog sela.</p> <p>Sustav će biti jednostavan za korištenje i omogućit će transparentno prikupljanje, pregledavanje i evaluaciju predloženih inicijativa. Primjenom sustava se na praktičnom primjeru prezentira koncept pametnih sela u svakodnevnom životu, ali još važnije jača se participacija građana u procesu donošenja odluka i doprinosi stvaranju inkluzivnog pametnog sela.</p>
3.1.2.	Portal za interakciju s građanima	<p>Ovaj portal treba biti nadopuna postojeće Internet stranice Općine Žminj. On treba omogućiti građanima jednostavan pristup informacijama i uslugama lokalne uprave.</p> <p>Kroz portal, građani trebaju moći pristupiti različitim javnim uslugama, podnositi zahtjeva i upita, pregledavati informacija o projektima i događanjima te aktivno komunicirati s upravom. On treba olakšati pristup informacijama i komunikaciju između građana i lokalne uprave, te pridonijeti transparentnosti i učinkovitosti pružanja usluga u pametnom selu Žminj.</p>
3.1.3.	Digitalni katalog javnih i servisa za građane	<p>Komplementaran sa dva prethodno opisana projekta, digitalni katalog treba predstavljati jedinstvenu digitalnu platformu putem koje će se pružati informacije o svim javnim uslugama i servisima dostupnim građanima u Žminju.</p> <p>Kroz ovaj katalog, građani trebaju moći pronaći relevantne informacije o javnim uslugama, kao što su zdravstvene usluge, obrazovanje, prometne usluge, socijalna skrb, itd. Također im treba biti omogućeno podnošenje zahtjeva, ostavljanje rezervacija, upita i online plaćanje usluga.</p> <p>Digitalni katalog treba pojednostaviti proces pristupa javnim uslugama i poboljšati njihovu dostupnost i kvalitetu u pametnom selu Žminj.</p>
3.1.4.	Uspostava digitalnog	<p>Kako bi se uspostavio učinkovit i transparentan sustav za upravljanje resursima implementirao bi se sustav specijaliziran za vođenje i evidenciju</p>

r.b.	Naziv	Opis
	sustava za upravljanje objektima i nekretninama u javnom vlasništvu	<p>rada javnih objekata i nekretnina u Žminju. Kroz ovaj digitalni sustav, bit će moguće pratiti i upravljati objektima i nekretninama u vlasništvu općine, kao što su škole, sportski objekti, javne zgrade, itd.</p> <p>Sustav treba omogućiti informacije o njihovom stanju, korisnicima, održavanju i dr. Ideja je ovaj sustav povezati sa prijedlozima opisanim u nastavku u okviru prioriteta 3.2. kako bi se naprednih tehnološkim rješenjima kao što su senzori i dr. pametni sustavi, omogućilo praćenje potrošnje energije, vode i drugih resursa u javnim objektima radi optimizacije njihove učinkovitosti.</p> <p>Također je ideja imati omogućeno daljinsko upravljanje sustavima u objektima, poput rasvjete, grijanja i hlađenja, s ciljem smanjenja troškova i ekološke održivosti. Primjenom ovog sustava dugoročno se unapređuje upravljanje javnim resursima i pruža bolja usluga građanima pametnog sela.</p>
3.1.5.	Uspostava digitalne baze pripreme i provedbe razvojnih projekata općine	<p>Osnovna ideja ovog prijedloga je implementirati digitalnu platformu koja će olakšati pripremu i provedbu razvojnih projekata u općini Žminj.</p> <p>Kroz ovu digitalnu bazu, bit će moguće prikupiti, organizirati i analizirati informacije o razvojnim projektima, kao i pratiti njihov napredak i rezultate. Također će se pružiti podrška u administrativnim procesima, financijskom praćenju i izvješćivanju. Ova digitalna baza će povećati transparentnost, učinkovitost i uspješnost provedbe razvojnih projekata, doprinoseći daljnjem razvoju pametnog sela.</p>
3.1.6.	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i kapaciteta unutar Općine i drugih javnih subjekata	<p>Ovaj projektni prijedlog ima za cilj osigurati potrebnu tehnološku (hardversku i softversku podršku kao i potrebna znanja) u Općini Žminj kako bi mogla uspješno implementirati ideje koje su predložene ovom Strategijom.</p> <p>U sklopu projekta predlaže se ulaganje u nabavku hardverske i softverske opreme koja će omogućiti brže i pouzdanije pružanje digitalnih usluga građanima. To uključuje poboljšanje mrežne infrastrukture, nadogradnju računalnih sustava, unaprjeđenje sigurnosnih sustava, nabavu odgovarajućih softvera i licenci te drugih relevantnih tehnoloških komponenti.</p> <p>Osim toga, projekt će obuhvatiti i ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje zaposlenika Općine (ali i drugih javnih subjekata) kako bi stekli potrebna znanja i vještine za upravljanje i korištenje nove digitalne infrastrukture. To uključuje edukaciju o upravljanju podacima, kibernetičkoj sigurnosti, digitalnom marketingu i drugim relevantnim područjima. Kroz predloženo unaprjeđenje digitalne infrastrukture i internih kapaciteta, Općina Žminj će biti spremna za budućnost te će građanima moći pružiti moderne i efikasne digitalne usluge.</p> <p>Ovaj projekt je ključan za stvaranje pametnog sela i omogućuje ostale ideje da zažive u potpunosti uz pomoć naprednih tehnologija i znanja.</p>

Prioritet 3.2. Pametna javna infrastruktura: Ovaj prioritet fokusira daje pozornost razvoju pametne infrastrukture koja će podržavati potrebe lokalnog stanovništva i posjetitelja općine Žminj. To uključuje primjenu tehnoloških inovacija poput Interneta stvari, senzora i umrežene infrastrukture za poboljšanje kvalitete života i efikasnosti. Ideje koje su se iskristalizirale u okviru ovog prioriteta uključuju:

r.b.	Naziv	Opis
3.2.1.	Razvoj širokopoasnog Interneta	<p>Kako bi se podržala implementacija svih ideja predloženih ovom Strategijom nužno je imati odgovarajuću infrastrukturu i to prije svega po pitanju brze razmjene podataka. Stoga Općina treba razmotriti ulaganja u širokopoasnog Interneta kako bi unaprijedila dostupnost brze i pouzdane internetske veze.</p> <p>Kroz implementaciju suvremenih tehnoloških rješenja i infrastrukture, ideja je osigurati širokopoasnu vezu koja će podržavati potrebe lokalnog stanovništva i poduzetnika u pametnom selu.</p> <p>Ova inicijativa će omogućiti lakši pristup informacijama, online obrazovanju, digitalnoj trgovini te poticati razvoj digitalnih usluga i inovacija u zajednici.</p>
3.2.2.	Info zasloni i pametna signalizacija	<p>Ovaj projekt ima za cilj postavljanje interaktivnih info zaslona i pametnih signalizacijskih sustava na javnim mjestima u općini Žminj.</p> <p>Ovi moderni digitalni uređaji omogućuju lokalnom stanovništvu i posjetiteljima pristup relevantnim informacijama o događanjima, uslugama, turističkim atrakcijama i ostalim važnim obavijestima. Pametna signalizacija će olakšati kretanje i navigaciju po općini, pružajući korisne smjernice i upute.</p> <p>Inicijativa će poboljšati doživljaj građana i posjetitelja te potaknuti interakciju s lokalnim resursima i ponudom. Može sadržavati i dodatne funkcionalnosti poput proširene stvarnosti primjerice za prezentaciju pojedinih atrakcija, audio vodiča za osobe s poteškoćama i sl.</p>
3.2.3.	Javna Wi-Fi mreža	<p>Strategijom se predlaže i uspostava besplatne i pouzdane Wi-Fi mreže na javnim prostorima u općini Žminj. Inicijativa treba omogućiti lokalnom stanovništvu, ali i posjetiteljima brz pristup Internetu na različitim lokacijama poput parkova, trgovina, knjižnica i javnih ustanova.</p> <p>Ovaj projekt je iznimno važan za funkcioniranje predloženog koncepta digitalne transformacije jer će javna Wi-Fi mreža podržavati digitalnu povezanost, olakšati pristup informacijama, komunikaciju i konzumaciju digitalnih usluge predloženih Strategijom.</p>
3.2.4.	Postavljanje pametnih sustava za video-nadzor	<p>Cilj ovog projekta je implementacija suvremenih pametnih sustava za video-nadzor koji će osigurati povećanu sigurnost, nadzor i zaštitu javnih prostora. Oni trebaju omogućiti praćenje i detekciju neželjenih događaja, kao što su krađe, vandalizam i sl. incidenti.</p>

r.b.	Naziv	Opis
		<p>Ovi sustavi pružaju stvarno-vremenske informacije i omogućuju brzu intervenciju, smanjujući vrijeme reakcije i poboljšavajući sigurnost lokalnog stanovništva.</p> <p>Sustavi mogu biti integrirani s drugim pametnim rješenjima predloženim Strategijom, poput pametne rasvjete, stvarajući tako sinergijski učinak.</p> <p>Također, analitički alati i napredne funkcionalnosti pametnih sustava za video-nadzor omogućuju prikupljanje podataka o kretanju i ponašanju građana, što može biti korisno za planiranje i optimizaciju javnih usluga u narednom razdoblju.</p>
3.2.5.	Uvođenje sustava pametne rasvjete	<p>Svrha ovog projekata je implementirati sustav koji će uz osnovne funkcionalnosti javne rasvjete imati i opcije povećane učinkovitost i uštede energije. Kroz uvođenje pametne rasvjete, općina Žminj bi implementirala sustav opremljen senzorima i upravljačkim softverima koji omogućava prilagodbu svjetlosnih uvjeta stvarnim potrebama u okruženju.</p> <p>Oni mogu otkrivati prisutnost ljudi i vozila te automatski prilagođavati intenzitet osvjetljenja na temelju prometa ili vremenskih uvjeta.</p> <p>Rješenja za pametna rasvjeta dostupna na tržištu sadrže i opciju daljinskog upravljanja i nadzora, što omogućava efikasno održavanje i rješavanje problema. Primjerice, takvi sustavi mogu detektirati kvarove ili prekide u rasvjeti te automatski generirati obavijesti o potrebama za popravcima ili zamjenama. To rezultira bržim intervencijama i smanjenjem vremena bez rasvjete.</p> <p>Sustav pametne rasvjete je preduvjet za energetske uštede i smanjenje ekološkog otiska.</p>
3.2.6.	Implementacija rješenja za monitoring i upravljanje potrošnjom energenata u objektima u javnom vlasništvu	<p>Ovaj projekt uključuje primjenu naprednih tehnoloških rješenja (hardvera i softvera) za praćenje i upravljanje potrošnjom energije u objektima u javnom vlasništvu.</p> <p>Instalacijom opreme poput senzora, sustava za mjerenje i nadzor potrošnje energenata i pratećih softverskih alata za analizu podataka, omogućava se kontinuirano praćenje potrošnje energije, identifikacija potencijalnih gubitaka ili problema te optimizacija potrošnje energije.</p> <p>Implementacijom ovog rješenja se može očekivati smanjenje troškova energije, povećanje energetske učinkovitosti, smanjenje emisija stakleničkih plinova te optimizacija održavanja i upravljanja energetskim sustavima i imovinom u javnom vlasništvu.</p>
3.2.7.	Postavljanje sustava za praćenje kvalitete zraka	<p>Implementacija sustava za praćenje kvalitete zraka podrazumijeva instalaciju senzora koji će kontinuirano mjeriti parametre kvalitete zraka poput koncentracije čestica, prisutnosti štetnih plinova i drugih onečišćujućih tvari.</p>

r.b.	Naziv	Opis
		Podaci prikupljeni putem ovog sustava omogućit će detaljno praćenje stanja zraka, identifikaciju potencijalnih izvora onečišćenja, izdavanje upozorenje za građane u slučaju lošeg zraka te planiranje mjera za poboljšanje kvalitete zraka.
3.2.8.	“Niski cvijet” - pametni i zeleni adrenalinski park	<p>Zanimljivost ovog projekta je njegova kreacija od strane dijele tijekom radionica. Oni su zamislili “Niski cvijet” kao projekt pametnog i zelenog adrenalinskog parka osmišljen koji predstavlja jedinstveno mjesto na kojem se spajaju tehnologija, eko rješenja i elemente zabave, igre i učenja.</p> <p>Po njihovoj viziji park treba biti opremljen naprednim tehnologijama kao što su senzori, pametne igračke i edukativne instalacije. On donosi inovaciju i inspiraciju te promiče svijest o važnosti održivosti i zaštite okoliša među djecom i posjetiteljima.</p> <p>Djeca u parku trebaju moći istraživati različite aktivnosti koje ih potiču na razmišljanje, fizičku aktivnost, razvoj kreativnosti i edukaciju o inovacijama, održivosti i zaštiti okoliša.</p> <p>Park treba integrirati i različita eko rješenja koja će doprinijeti održivosti parka i edukaciji posjetitelja o odgovornom odnosu prema okolišu. To uključuje solarnu energiju za napajanje električnih uređaja, recikliranje otpada i upotrebu ekološki prihvatljivih materijala.</p> <p>Djeca su mišljenja kako bi projekt “Niski cvijet” također doprinio turističkoj atraktivnosti Žminja te privukao posjetitelje koji traže inovativne i održive oblike zabave.</p>
3.2.9.	Pametne klupe	<p>Pametne klupe su dio javne infrastrukture opremljene sa naprednim funkcionalnostima kako bi pružile korisnicima dodatnu vrijednost i poboljšale njihovo iskustvo boravka na otvorenom. Najčešće su opremljene punjačima za mobilne uređaje, sensorima koji prate razne parametre u okruženju poput kvalitete zraka, temperature, vlažnosti ili buke.</p> <p>Kupe biti povezane s drugim inovativnim oblicima javne infrastrukture, kao što su čekaonice za autobuse, nadstrešnice, info panoi i sl. te dodatno stanovništvo i posjetitelje informirati o vremenskim uvjetima, događanjima u općini Žminj, voznom redu i sl.</p> <p>Ove klupe također pružaju mogućnost prikupljanja podataka o kretanjima i ponašanjima na javnim površinama što može biti izuzetno korisno za urbanističko planiranje i održivi razvoj pametnog sela.</p>
3.2.10.	Električne punionice	<p>Kako bi se potaknulo lokalno stanovništvo, poduzetnike i posjetitelje na korištenje alternativnih i ekoloških prihvatljivih vozila Općina Žminj bi ugradila električne punionice za električnih prijevozna sredstva.</p> <p>Punionice trebaju biti dostupne i pozicionirane na strateškim lokacijama u općini (npr. parkirališta, trgovi, trgovački centri) te podržavati različite standarde punjenja kako bi omogućile pristup različitim modelima. Osim što se na ovaj način potiče korisnike na</p>

r.b.	Naziv	Opis
		korištenje električnih vozila u svakodnevnom životu promiču se i održivi oblici prijevoza te smanjuje emisija štetnih plinova.
3.2.11.	Pametni spremnici za otpad	<p>Pametni spremnici za otpad su zapravo standardni koševi za otpatke opremljeni senzorima koji bilježe razinu napunjenosti spremnika. Kako se spremnik puni i približava maksimalnim kapacitetima senzor šalje informaciju o popunjenosti i potrebom za pražnjenje.</p> <p>Na temelju informacija osim što sustav može dati radni nalog za pražnjenje spremnika, napredna rješenja omogućavaju čak i planiranje ruta za prikupljanje otpada optimizirajući vrijeme i resurse potrebne za sakupljanje i upravljanje otpadom.</p> <p>Isto tako dostupna su rješenja putem kojih i građani mogu pratiti status popunjenosti spremnika, informirati se o terminima prikupljanja otpada, dobivati obavijesti i savjete o razvrstavanju otpada i sl.</p> <p>Na ovaj način se promiče interakcija sa lokalnim stanovništvom i kao ekološki osviješteno ponašanje. Povećana učinkovitost prikupljanja otpada smanjuje potrebu za čestim pražnjenjem spremnika, čime se izravno i smanjuje potrošnja goriva i emisija stakleničkih plinova. Također, bolje upravljanje otpadom smanjuje onečišćenje i pridonosi očuvanju okoliša i boljem održavanju javnih površina u općini Žminj.</p>

Smjernice za implementaciju i evaluaciju napretka

Izradom ove Strategije, Općina Žminj je uspješno realizirala prvi korak u procesu transformacije i primjene koncepta pametnog sela. Međutim, kako bi taj koncept zaista postao dio svakodnevnog života, nužno je pristupiti planiranju provedbe predloženih projekata te kontinuirano raditi na dopunjavanju i izmjenama inicijalnog koncepta predloženog ovom Strategijom. Pri planiranju provedbe projekata, ključno je definirati nositelje svakog projekta, potrebne resurse te potencijalne izvore financiranja. Svaki projekt, u skladu s njegovim obilježjima i zakonskim odredbama, zahtijeva i izradu odgovarajuće projektno-tehničke dokumentacije, što implicira dodatne financijske, ljudske i materijalne resurse. Stoga je važno osigurati adekvatnu financijsku podršku i angažirati stručne timove koji će pripremiti i u konačnici provesti projektne aktivnosti.

Paralelno s planiranjem i provedbom razvojnih inicijativa, općinski tim zadužen za uspostavu koncepta pametnih sela treba nastaviti suradnju s lokalnom zajednicom. Redovito komuniciranje s dionicima omogućit će prikupljanje povratnih informacija, prijedloga i ideja te će omogućiti prilagodbu projektnih prijedloga prema realnim potrebama. Osim toga, otvoreni dijalog pružit će mogućnost dionicima da se osjećaju uključenima u proces transformacije pametnog sela, što će dodatno potaknuti njihovu podršku i sudjelovanje.

Jedna od ideja koju su predložili poduzetnici koji djeluju u općini Žminj tijekom radionica je organizacija godišnjeg ručka između poduzetnika i predstavnika Općine. Ova inicijativa omogućuje nastavak direktne interakcije i razmjene informacija između Općine i poduzetnika osobito po pitanju aktivnosti na kojima obje strane rade. Ručak može pružiti priliku da se prezentira napredak u implementaciji rješenja pametnog sela te da se istražiti mogućnosti suradnje. Ovaj oblik susreta dodatno će ojačati partnerstvo između lokalne uprave i poduzetnika, te potaknuti zajednički rad na ostvarivanju ciljeva ove Strategije. Kako bi se osigurala podrška implementaciji i evaluacija napretka, ključno je uspostaviti sustavno upravljanje kroz (i) predloženu bazu projekata i (ii) redovitu komunikaciju s građanima. Baza projekata omogućit upravljanje implementacijom projekata pametnog sela, pravovremeno izvještavanje o napretku i transparentno prikazivanje rezultata. Komunikacija s građanima putem modela predloženih u okviru trećeg prioriteta treba biti jasna, otvorena i transparentna, pružajući im informacije o projektima, mogućnostima sudjelovanja te načinima kako oni mogu doprinijeti transformaciji pametnog sela. Ova komunikacija treba biti dvosmjerna, s prikupljanjem povratnih informacija i prijedloga od strane građana te njihovim uključivanjem u proces donošenja odluka.

Općina može iskoristiti predložene smjernice kako bi osigurala uspješnu implementaciju koncepta pametnog sela i kontinuirano praćenje napretka. Važno je prepoznati da je transformacija u pametno selo dugoročan proces koji zahtijeva angažman svih dionika, suradnju i prilagodbu. Kroz uspostavljanje jasnih planova, partnerstava i otvorenog dijaloga, Općina Žminj može ostvariti viziju pametnog sela i poboljšati kvalitetu života svojih stanovnika.

Umjesto zaključka

Specifičnost Strategije općine Žminj je njena usmjerenost se na djecu, mlade, poduzetništvo, znanje, tehnologiju i javne usluge kao ključne generatore pozitivnih promjena. Kroz razgovore s dionicima jasno je istaknuta njihova namjera da transformacija općine ne treba oslanjati na turistički sektor nego zapravo treba potaknuti inicijative uz pomoć kojih će općina Žminj postati primjer održivog razvoja koji se temelji na socijalnim i ekonomskim aspektima života lokalnog stanovništva.

Ova usmjerenost općine na lokalno stanovništvo predstavlja izuzetak u kontekstu mnogih destinacija u okruženju koje se nerijetko fokusiraju isključivo na turizam i ekonomske koristi koje on kreira. Dapače, Općina Žminj i njeni dionici su prepoznali važnost ulaganja u svoje građane i stvaranje održivog okruženja koje će podržavati lokalnu zajednicu na dugoročnoj razini što se odražava i u projektima koje su predložili kroz tri osnovna prioriteta.

Odvažna odluka da se naglasak stavi na poduzetništvo, znanje, tehnologiju i javne usluge ukazuje na proaktivni pristup u stvaranju pozitivnih promjena. Ovom Strategijom je jasno artikuliran cilj unaprjeđenja kvalitete života stanovnika i stvaranje okruženja koje potiče inovacije, razvoj novih tehnologija i pružanje visokokvalitetnih javnih usluga. Ovaj pristup je u skladu s suvremenim trendovima i prepoznaje se kao pozitivan primjer koji drugi mogu slijediti.

Stoga se može očekivati da će fokus na poduzetništvo, znanje, tehnologiju i javne usluge donijeti brojne pozitivne promjene u životu građana Općine Žminj. To uključuje stvaranje novih radnih mjesta, poticanje inovacija, razvoj digitalne infrastrukture, poboljšanje kvalitete javnih usluga i podizanje kvalitete života.

Općina Žminj, svojim izuzetnim pristupom, postaje pozitivan primjer koji pokazuje kako se uspjeh može postići fokusiranjem na raznolike i održive razvojne sektore, umjesto da se oslanja isključivo na turizam. Ovaj pristup donosi brojne prednosti i otvara nove mogućnosti za daljnji rast i napredak općine, te ju čini izuzetkom i inspiracijom za druge lokalne zajednice.